

Original Research Article

Teacher Development Model Using Professional Learning Community with Collaborative Lesson Development Methods Together to Enhance the Digital Age Learning Management Competencies of Teachers at Wat Pak Nam School

รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนา
บทเรียน ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครู
โรงเรียนวัดปากน้ำ

Ratchaneewan Thongkham^{1*}

รัชณีวรรณ ทองคำ^{1*}

ARTICLE INFO

Name of Author &
Corresponding Author: *

1. Ratchaneewan Thongkham*

รัชณีวรรณ ทองคำ Watpaknam School,
Suphanburi Primary Educational
Service Area Office 3, Thailand.
โรงเรียนวัดปากน้ำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
Email: ratchaneewan.th@gmail.com

คำสำคัญ:

รูปแบบการพัฒนาครู, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพ (PLC), การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน
(Lesson Study), สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ใน
ยุคดิจิทัล, โรงเรียนวัดปากน้ำ

Keywords:

Teacher Development Model,
Professional Learning Community
(PLC), Lesson Study (LS),
Digital Learning Management
Competency, Wat Pak Nam School

Article history:

Received: 31/01/2026
Revised: 20/02/2026
Accepted: 25/03/2026
Available online: 28/04/2026

How to Cite:

Thongkham, R. (2026). Teacher
Development Model Using Professional
Learning Community with Collaborative
Lesson Development Methods
Together to Enhance the Digital Age
Learning Management Competencies
of Teachers at Wat Pak Nam School.
Journal Dhamma for Life, 32(3), 239-
255.

ABSTRACT

This Research and Development (R&D) study aimed to develop a teacher development model using Professional Learning Communities (PLC) and Lesson Study (LS) to enhance digital learning management competencies at Wat Pak Nam School. The sample consisted of 159 participants, including teachers, students, school board members, and parents. Data were collected through questionnaires, interviews, and tests, and analyzed using mean, standard deviation, and content analysis.

The results revealed that while the current state of teacher development was at a moderate level, there was a critical need for enhancement at the highest level. The developed model comprises five core components: principles, objectives, processes, evaluation, and implementation conditions. Expert validation confirmed the model's feasibility, propriety, utility, and accuracy at high to highest levels. After implementing the model, teachers' knowledge and attitudes toward digital learning management increased significantly, with post-test scores rising by 25% compared to pre-test results ($p < .000$). This improvement directly impacted student achievement, as evidenced by higher grade point averages and improved scores in national standardized tests, including O-NET (Grade 6), NT (Grade 3), and RT (Grade 1). Furthermore, teachers, students, and stakeholders expressed a high level of

satisfaction with the model. In conclusion, integrating PLC and LS processes effectively empowers teachers to navigate digital education and significantly enhances student learning outcomes.

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สร้างรูปแบบ ทดลองใช้ และประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาครูโรงเรียนวัดปากน้ำ โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ร่วมกับวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (LS) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่างรวม 159 คน ประกอบด้วยครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันด้านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของครูอยู่ในระดับน้อย แต่มีความต้องการพัฒนาในระดับมากที่สุด โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ การวัดผล และเงื่อนไขการนำไปใช้ ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากถึงมากที่สุด ภายหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่าครูมีคะแนนทดสอบความรู้และเจตคติด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเพิ่มขึ้นร้อยละ 25 ซึ่งสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มสูงขึ้น รวมถึงคะแนนการทดสอบระดับชาติทั้ง O-NET, NT และ RT มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าปีการศึกษาที่ผ่านมาอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนานี้ในระดับมาก สรุปได้ว่ารูปแบบดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการยกระดับสมรรถนะครูและคุณภาพผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างเป็นรูปธรรม

บทนำ

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 22 ได้ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกลไกนี้ก็คือ ครู โดยครูควรเริ่มจากการทบทวนและปรับแต่งความคิด ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเรียน แก่นแท้ของการเรียน คือ การเรียนรู้ของผู้เรียนต้องเปลี่ยนจากการยึดวิชาเป็นตัวตั้งมาเป็นการยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้งหรือที่เรียกว่า ผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในยุคของการปฏิรูปการศึกษานั้นมีการกำหนดแล้วว่า ครูทุกคนจะต้องใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงเป็นความจำเป็นสำหรับครูทุกคนที่จะต้องทำความเข้าใจและหาแนวทางมาใช้ในการปฏิบัติงานของตนเองให้ประสบผลสำเร็จ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561:1) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional

Learning Community: PLC) นับว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เป็นการรวมตัวกันเป็นกลุ่มของครูเพื่อร่วมมือร่วมพลังเรียนรู้ร่วมกัน และสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ดังที่สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2558: 404) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพคือ การรวมกลุ่มของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในลักษณะของชุมชนเชิงวิชาการ ที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การถอดบทเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ DuFour (2007: 4 - 8) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ครูและนักการศึกษาทำงานร่วมกันในวงจรของการร่วมกันตั้งคำถาม และการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อบรรลุผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นของผู้เรียน โดยมีความเชื่อว่าหัวใจของการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้นอยู่ที่การเรียนรู้ที่ฝังอยู่ในการทำงานของครูและนักการศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2555: 11) ที่ได้กล่าวถึงครูในศตวรรษที่ 21 ว่าต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองจาก “ครูสอน” (Teacher) ไปเป็น “ครูฝึก” (Coach) หรือ “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” (Learning facilitator) และต้องเรียนรู้ทักษะในการทำหน้าที่นี้ โดยรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องที่เรียกว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพนั่นเอง

การจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดสร้างสรรค์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรมและการวิจัยด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายใต้การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การคำนึงถึงผลผลิตภาพ และการคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม ภายนอก อันเป็นพื้นฐานสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม จากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนานวัตกรรมแสดงให้เห็นถึง การเรียนที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีในการทำงานเพื่อประโยชน์สูงสุด ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผ่านกระบวนการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครู เปรียบเสมือนภาพสะท้อนให้หน่วยงานทางการศึกษาตระหนักต่อการปรับเปลี่ยนแบบทำลายล้างเพื่อสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ โดยเฉพาะครูผู้มียุทธศาสตร์ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบหรือวิธีการสอนจากการบรรยายในรูปแบบเดิมมาเป็นการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้เรียน ตั้งแต่กระบวนการคิดหาโจทย์ การระบุปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และการหาวิธีการแก้ไขปัญหา ดังจะเห็นได้จากโปรแกรมการค้นหา ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการได้มาซึ่งคำตอบ แต่สิ่งหนึ่งที่มีความจำเป็นและขาดเสียไม่ได้ คือ การพัฒนากระบวนการคิดเพื่อตอบโจทย์การเรียนรู้หรือการเรียนรู้เพื่อการค้นพบตัวตน ดังนั้นการพัฒนาระบบการคิดวิเคราะห์ และการคิดเชิงสร้างสรรค์ นับได้ว่าเป็นกระบวนการคิดที่จำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดภายในตัวครูผู้สอน เพื่อการถ่ายทอดสู่ผู้เรียนต่อไป (ไพฑูริย์ สันลารัตน์, 2561: 2) จากสภาพปัจจุบันของโรงเรียนวัดปากน้ำ ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูที่ไม่มีความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนก็จะกลายเป็น ครูที่ไม่สามารถตามเท่าทันสื่อและเทคโนโลยีได้ครูมีความเชี่ยวชาญ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย อีกทั้งยังขาดทักษะในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มครูรุ่นเก๋าส่วนใหญ่ที่มีอายุมากที่ยังคงยึดวิธีการสอนแบบดั้งเดิม โดยให้การบรรยายเน้นครูเป็นศูนย์กลาง ไม่ยอมปรับตัวเปลี่ยนแปลง

จากเหตุผลที่กล่าวไปข้างต้น การเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูจำเป็นที่จะต้องอาศัยรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพเข้ามาช่วยได้แก่ การพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นส่วนช่วยพัฒนาครู จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามกรอบแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศที่เป็นผลผลิตทางการศึกษา และหลักสูตรของชาติที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจึงศึกษารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ เพื่อนำไปเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูสู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เป็นกรอบแนวคิดเชิงระบบในการพัฒนาวิชาชีพครูที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับนานาชาติ โดยมีพื้นฐานอยู่บนแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (collaborative learning) และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (continuous professional development) ซึ่งมุ่งเน้นให้ครูเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (practice-based learning) และการสะท้อนคิดร่วมกัน (collective reflection) เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลลัพธ์ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ (DuFour et al., 2008; Stoll et al., 2006) สารสำคัญของ PLC มิได้จำกัดอยู่เพียงการรวมกลุ่มของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แต่เป็นการสร้าง “วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน” (culture of collaborative inquiry) ที่มีเป้าหมายชัดเจนในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student-centered learning) โดย DuFour et al. (2008) ได้เสนอองค์ประกอบหลักของ PLC ที่สะท้อนโครงสร้างเชิงระบบ 4 ประการ ได้แก่ (1) การมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (focus on student learning outcomes) ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางของการทำงานร่วมกันของครู (2) วัฒนธรรมความร่วมมือ (collaborative culture) ที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมอย่างมีเป้าหมายร่วม (3) การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจ (data-driven decision making) เพื่อปรับปรุงการสอนอย่างมีหลักฐานรองรับ และ (4) การสะท้อนผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง (continuous reflective practice) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ ในบริบทของประเทศไทย แนวคิด PLC ได้รับการบูรณาการเข้าสู่นโยบายการพัฒนาครูของกระทรวงศึกษาธิการอย่างเป็นทางการ โดยเน้นให้สถานศึกษาเป็นฐานของการพัฒนาวิชาชีพ (school-based professional development) ผ่านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน (learning networks) เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้และการยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน (Ministry of Education, Thailand, 2019) ทั้งนี้ PLC จึงมิใช่เพียงเครื่องมือการพัฒนา แต่เป็น “ระบบนิเวศทางวิชาชีพ” (professional

ecosystem) ที่เปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้ร่วมสร้างความรู้ (co-constructors of knowledge)

แนวคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) เป็นแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีต้นกำเนิดจากประเทศญี่ปุ่น และได้รับการยอมรับในฐานะกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (classroom-based action research) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการสอนผ่านการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบของครู (Lewis, 2002) แก่นของ Lesson Study อยู่ที่การเปลี่ยนการสอนจากกิจกรรมส่วนบุคคลไปสู่กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของครู (collective instructional improvement) โดยมีโครงสร้างกระบวนการ 3 ขั้นตอนที่มีลักษณะเป็นวงจรการเรียนรู้ (cyclical process) ได้แก่ (1) ขั้นการร่วมกันวางแผนบทเรียน (Plan) ซึ่งครูร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ และออกแบบกิจกรรมการสอนอย่างละเอียด (2) ขั้นการสอนและการสังเกตการสอน (Do/Observe) ซึ่งครูผู้สอนดำเนินการสอนจริง ขณะที่ครูคนอื่นทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และ (3) ขั้นการสะท้อนผลและปรับปรุงบทเรียน (See/Reflect) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการสอนในรอบถัดไป งานวิจัยเชิงประจักษ์จำนวนมากสะท้อนว่า Lesson Study มีผลเชิงบวกต่อการพัฒนาคุณภาพการสอนของครู ทั้งในด้านการเพิ่มความลึกซึ้งของความเข้าใจเนื้อหา (pedagogical content understanding) การพัฒนาทักษะการสังเกตผู้เรียน และการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึก (deep learning) ของผู้เรียน (Murata, 2011) นอกจากนี้ Lesson Study ยังทำหน้าที่เป็น “พื้นที่สะท้อนเชิงวิชาชีพ” (professional reflective space) ที่ช่วยลดความเป็นปัจเจกของการสอน และส่งเสริมวัฒนธรรมการวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ (constructive professional critique) ในหมู่ครู

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว สมรรถนะของครูในยุคดิจิทัล (digital-age teaching competencies) ได้กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพการศึกษา โดยครูจำเป็นต้องมีความสามารถในการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีความหมาย มิใช่เพียงการใช้เทคโนโลยีในเชิงเครื่องมือ แต่ต้องสามารถออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการสร้างสรรค์ (Voogt et al., 2013) กรอบแนวคิดที่ได้รับการอ้างอิงอย่างแพร่หลายคือ Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) ของ Mishra และ Koehler (2006) ซึ่งอธิบายว่าการสอนที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัลเกิดจากการบูรณาการความรู้ 3 มิติ ได้แก่ ความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge: CK) ความรู้ด้านวิธีสอน (Pedagogical Knowledge: PK) และความรู้ด้านเทคโนโลยี (Technological Knowledge: TK) โดยจุดแข็งของกรอบ TPACK อยู่ที่การเน้น “การบูรณาการแบบพลวัต” (dynamic integration) มากกว่าการแยกองค์ประกอบออกจากกัน

นอกจากนี้ UNESCO (2018) ได้พัฒนา Digital Competence Framework for Educators ซึ่งเน้นสมรรถนะครูใน 6 ด้านหลัก เช่น การจัดการทรัพยากรดิจิทัล การสร้างเนื้อหาดิจิทัล การส่งเสริมความปลอดภัยทางดิจิทัล และการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบทบาทของครูในยุคดิจิทัลได้ขยายจาก “ผู้สอน” ไปสู่ “ผู้ออกแบบระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล” (digital learning designer)

ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคมและการสร้างความรู้ร่วมกัน

ทฤษฎีสังคมวัฒนธรรม (sociocultural theory) ของ Vygotsky (1978) เป็นรากฐานสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยเสนอว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นผ่านกระบวนการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและบริบททางวัฒนธรรม มากกว่าการเกิดขึ้นภายในตัวบุคคลเพียงลำพัง แนวคิดสำคัญคือ “เขตพัฒนาการใกล้เคียง” (Zone of Proximal Development: ZPD) ซึ่งอธิบายระยะห่างระหว่างระดับความสามารถที่ผู้เรียนทำได้ด้วยตนเอง กับระดับที่สามารถทำได้เมื่อได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่นที่มีความเชี่ยวชาญมากกว่า ในบริบทของการพัฒนาวิชาชีพครู แนวคิด ZPD สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่ออธิบายพลวัตของ PLC และ Lesson Study ได้อย่างชัดเจน โดยครูจะเรียนรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ การสังเกตการสอน และการสะท้อนคิดร่วมกัน ซึ่งเป็นกระบวนการ “scaffolding ระหว่างผู้ใหญ่” (adult scaffolding) ที่ช่วยยกระดับสมรรถนะครูจากระดับปัจจุบันไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ดังนั้น การเรียนรู้ในเชิงวิชาชีพจึงมิใช่กระบวนการปัจเจก แต่เป็นกระบวนการสร้างความรู้ร่วมกัน (co-construction of knowledge) ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด PLC และ Lesson Study อย่างเป็นระบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาคูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครู โรงเรียนวัดปากน้ำ

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูมีระดับความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับสูง
2. รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ PLC ร่วมกับ Lesson Study มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด
3. หลังการทดลองใช้รูปแบบ ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญ

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ครูโรงเรียนวัดปากน้ำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 10 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 34 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 38 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 87 คน รวมทั้งสิ้น 178 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ครูโรงเรียนวัดปากน้ำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 10 คน (จากประชากร) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จำนวน 17 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 38 คนได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งมีความสามารถในการตอบแบบสอบถาม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 7 คน (ไม่นับรวมผู้บริหารและผู้แทนครู) และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 87 คน (จากประชากร) รวมทั้งสิ้น 159 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูต่อรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของครูต่อรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ

จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560:121)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

2. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560:121)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนต่อรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนต่อรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนโรงเรียนวัดปากน้ำ ด้วยตนเองในวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2568

1. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูต่อรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ จำนวน 10 ฉบับ ได้ตอบกลับมาจำนวน 10 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ จำนวน 55 ฉบับ ได้ตอบกลับมาจำนวน 55 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนต่อรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ จำนวน 87 ฉบับ ได้ตอบกลับมาจำนวน 87 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลและเกณฑ์การแปลความหมาย

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครูต่อรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รายข้อและภาพรวม มีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560:121)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน ร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	35	37.23
	หญิง	59	62.77
	รวม	94	100
2	อายุ		
	อายุต่ำกว่า 31 ปี	6	6.38
	อายุ 31 – 40 ปี	45	47.87
	อายุ 41 – 50 ปี	32	34.04
	อายุ 51 ปีขึ้นไป	11	11.71
	รวม	94	100
3	ระดับการศึกษา		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	67	71.28

ข้อที่	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
	ปริญญาตรี	27	28.72
	สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
	รวม	94	100
4	สถานภาพ		
	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	7	7.45
	ผู้ปกครองนักเรียน	87	92.55
	รวม	94	100

จากตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 94 คน เป็นชาย จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 37.23 และเป็นหญิง จำนวน 59 คน คิดเป็น ร้อยละ 62.77 อายุต่ำกว่า 31 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.38 อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 47.87 อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 34.04 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.71 ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 71.28 ปริญญาตรี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 28.72 สถานภาพ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.45 และ ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 92.55

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนต่อรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ n = 94

ข้อที่	ข้อความถาม	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1	โรงเรียนนำพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ได้อย่างเหมาะสม	4.22	0.53	มาก
2	โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.15	0.62	มาก
3	ครูมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.32	0.59	มาก
4	ครูมีความกระตือรือร้นและตั้งใจที่จะช่วยเหลือนักเรียนเมื่อมีปัญหา	4.31	0.62	มาก
5	กระบวนการเรียนการสอนของครูก้าวหน้าและทันต่อเหตุการณ์	4.04	0.65	มาก

ข้อที่	ข้อความถาม	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
6	โรงเรียนนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนมาดำเนินการปรับปรุงวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครู	4.03	0.65	มาก
7	โรงเรียนให้ความร่วมมือความช่วยเหลือและเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง	4.19	0.63	มาก
8	โรงเรียนอำนวยความสะดวกให้กับผู้ปกครองที่มาติดต่อราชการกับทางโรงเรียน	4.36	0.55	มาก
9	โรงเรียนและชุมชนมีการติดต่อประสานงานในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	4.21	0.70	มาก
10	โรงเรียนจัดประชุม ชี้แจง ให้ความรู้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง	4.17	0.68	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.21	0.25	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนต่อรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.25) และ เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนอำนวยความสะดวกให้กับผู้ปกครองที่มาติดต่อราชการกับทางโรงเรียน ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.55) รองลงมา ได้แก่ ครูมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.59) และ ต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนมาดำเนินการปรับปรุงวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครู ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.65)

องค์ประกอบของรูปแบบและความต้องการพัฒนา องค์ประกอบด้าน PLC, LS และสมรรถนะดิจิทัลที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น มีความครบถ้วนและเป็น และ แม้ครูจะมีความสามารถพื้นฐานด้านเทคโนโลยีอยู่บ้าง แต่สภาพปัจจุบันในการใช้กระบวนการ PLC และ LS ยังอยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย ซึ่งขัดแย้งกับความต้องการพัฒนาที่อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ นวพัฒน์ เก็มกามาณ (2563) และ ศุภกฤต

ดิษฐสุวรรณ (2564) ที่ยืนยันว่าครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพการสอนให้เท่าทันยุคสมัย

คุณภาพและประสิทธิภาพของรูปแบบ รูปแบบและคู่มือที่พัฒนาขึ้นได้รับคะแนนประเมินคุณภาพในระดับมากที่สุดจากผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทจริงตามแนวคิดของ จารุชา สมศรี (2566) และ ชรินทร์น จิตตสุโก (2564) ที่ว่าเครื่องมือที่ดีต้องเน้นการปฏิบัติและใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ซึ่งผลการทดลองใช้ยืนยันความสำเร็จโดยครูมีสมรรถนะดิจิทัลสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .000 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรไท แสงลุน (2564) และ สมเกียรติ ดาสา (2565)

ผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน ความสำเร็จของรูปแบบไม่ได้จำกัดอยู่ที่ตัวครู แต่ส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนทดสอบระดับชาติ (O-NET, NT, RT) เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เป็นผลจากการที่ครูทำงานร่วมกันเป็นทีมและใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย สอดคล้องกับ นิขวรรณ นิลสุข (2563) และ ภาณุมาศ เกสรสุริวงศ์ (2566) ที่เสนอว่าการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) จะช่วยให้ครูออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ร่วมกับวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนวัดปากน้ำ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานด้านกระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของครูอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ในขณะที่ความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญ ผลดังกล่าวสะท้อนถึงช่องว่างระหว่าง “การมีทักษะพื้นฐานด้านเทคโนโลยี” กับ “การประยุกต์ใช้เชิงระบบในกระบวนการจัดการเรียนรู้” ซึ่งอาจเกิดจากการขาดกลไกสนับสนุนเชิงโครงสร้างในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ PLC ที่เน้นการพัฒนาครูผ่านการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ (DuFour et al., 2008) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพัฒน์ เก็มกาแมน (2563), ศุภกฤต ดิษฐสุวรรณ (2564) และ ชัตติยา ทองเทพ (2565) ที่พบว่า แม้ครูจะมีการใช้เทคโนโลยีในการสอนในระดับปานกลาง แต่ยังคงขาดการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่บูรณาการดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สไบทิพย์ แสงอรุณ (2566) ที่เน้นว่าสมรรถนะดิจิทัลของครูเป็นปัจจัยสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาครู

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ วัดผล และเงื่อนไขการนำไปใช้ รวมถึงคู่มือการดำเนินงาน ซึ่งได้รับการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนว่ารูปแบบมีความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง (structural validity) และมีความเป็นระบบ (systematic design) ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของการพัฒนารูปแบบทางการศึกษา ตามแนวคิดของ Joyce & Weil (2009) ที่ระบุว่ารูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพต้องมีองค์ประกอบครบถ้วนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ จารุชา สมศรี (2566) ที่เสนอว่ารูปแบบที่ดีต้องมีลักษณะเป็นเครื่องมือเชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทสถานศึกษา และสอดคล้องกับ ชรินทร์น จิตตสุโก (2564) ที่เน้นความสำคัญของคู่มือที่มีความชัดเจน กระชับ และสนับสนุนการปฏิบัติของผู้ใช้ ส่งผลให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบในระดับสูง ในทำนองเดียวกัน ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ อรไท แสงลุน (2564), สมเกียรติ ดาสา (2565) และ ศศิธร ศรีวงษ์ญาติดี (2566) ที่ยืนยันว่าการตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญมีบทบาทสำคัญในการยืนยันความถูกต้องเชิงเนื้อหาและเพิ่มความน่าเชื่อถือของรูปแบบก่อนนำไปใช้จริง

ผลการทดลองใช้รูปแบบ

ผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า ครูมีคะแนนความรู้และเจตคติด้านดิจิทัลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 25 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน รวมถึงคะแนนการทดสอบระดับชาติ (O-NET, NT, RT) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลดังกล่าวสะท้อนว่ากระบวนการ PLC ร่วมกับ LS มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพครูผ่านการเรียนรู้แบบร่วมมือ (collaborative professional learning) และการสะท้อนผลการสอน (reflective practice) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Stoll et al. (2006) ที่ระบุว่า PLC ช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชวรรณ นิลสุข (2563), พิมพ์รำไพ ลายระยะพงษ์ (2563) และ ภาณุมาศ เกสรสุริวงศ์ (2566) ที่พบว่าการพัฒนาครูผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาครู

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบในระดับมากที่สุด ทั้งในด้านความเหมาะสมของ กระบวนการ ความชัดเจนของคู่มือ และประโยชน์ในการนำไปใช้จริงในสถานศึกษา ผลดังกล่าวสะท้อนว่า รูปแบบมีความสอดคล้องกับบริบทการทำงานจริงของครู และสามารถลดความซับซ้อนในการนำแนวคิด PLC

และ LS ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2016) ที่เน้นว่าการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาจะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนเมื่อครูมีความเป็นเจ้าของกระบวนการพัฒนาและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติจริง

สรุป

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน โดยพบว่าสภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการพัฒนาบทเรียนร่วมกันอยู่ในระดับต่ำ แต่มีความต้องการพัฒนาในระดับสูงมาก จึงนำไปสู่การพัฒนาแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ร่วมกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (LS) ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขการนำไปใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากถึงมากที่สุด ผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า ครูมีความรู้และเจตคติด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และส่งผลเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน รวมถึงผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET, NT และ RT) มีแนวโน้มสูงขึ้น นอกจากนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อรูปแบบในระดับมาก โดยสรุป รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างสมรรถนะครูและยกระดับคุณภาพผู้เรียนในยุคดิจิทัลอย่างเป็นระบบ อีกทั้งมีคุณค่าทางวิชาการในการเป็นต้นแบบสำหรับการพัฒนาครูในบริบทการศึกษาอื่นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติ

1. ควรทำการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะอื่น ๆ ของครูที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานตำแหน่ง ที่จะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน เช่น การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน การวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น
2. ควรวิจัยและพัฒนาแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครู เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
3. ควรมีการวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูผู้สอน และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป
4. ควรพัฒนาคู่่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครู เพื่อใช้สำหรับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารายละเอียดของรูปแบบให้เข้าใจชัดเจน และมีการวางแผนการดำเนินการทั้งระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ในการใช้รูปแบบ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาข้อมูลพื้นฐานของครูในสถานศึกษาในภาพรวมก่อนว่ามีความจำเป็นที่ต้องใช้รูปแบบนี้หรือไม่ และมีความจำเป็นในด้านใดมากที่สุด เพื่อให้ครูได้รับการพัฒนาสมรรถนะอย่างเต็มที่ตามความต้องการ
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนนิเทศ กำกับ ติดตามการพัฒนาสมรรถนะของครูให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *แนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชัตติยา ทองเทพ. (2565). สมรรถนะครูด้านดิจิทัลกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก. *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษา*, 18(3), 77–92.
- จารุชา สมศรี. (2566). *การพัฒนาแบบการเรียนรู้เชิงปฏิบัติในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์การศึกษา.
- ชรินทร์ จิตตสุโก. (2564ข). การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 32(2), 45–60.
- นิชวรรณ นิลสุข. (2563ข). การพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. *วารสารการศึกษาไทย*, 14(2), 55–70.
- นวพัฒน์ เก็มกามาณ. (2563ข). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนของครู. *วารสารครุศาสตร์*, 48(1), 101–115.
- พิมพ์ร่ำไพ ลายระยะพงษ์. (2563). การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครู. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา*, 9(1), 23–38.
- ภาณุมาศ เกสรสุวิรงค์. (2566ข). การพัฒนาวิชาชีพครูด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*, 21(2), 88–103.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- ศศิธร ศรีวงศ์ญาติ. (2566). การตรวจสอบความตรงของรูปแบบทางการศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 25(1), 1–15.
- ศุภกฤต ดิษฐสุวรรณ. (2564ข). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 20(2), 30–44.

- สไบทิพย์ แสงอรุณ. (2566). สมรรถนะดิจิทัลของครูกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารนวัตกรรมการศึกษา*, 11(2), 40–58.
- สมเกียรติ ดาสา. (2565ข). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในสถานศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษา*, 19(3), 66–80.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2558). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อรไท แสงลุน. (2564ข). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย*, 12(1), 12–27.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2561). *การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- DuFour, R. (2007). Professional learning communities: A bandwagon, an idea worth considering, or our best hope for high levels of learning? *Middle School Journal*, 39(1), 4–8.
- Fullan, M. (2016). *The new meaning of educational change* (5th ed.). Teachers College Press.
- Joyce, B., & Weil, M. (2009). *Models of teaching* (8th ed.). Pearson.
- Lewis, C. (2002). *Lesson study: A handbook of teacher-led instructional improvement*. Research for Better Schools.
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017–1054.
- Ministry of Education, Thailand. (2019). *Policy on professional learning community development in schools*. Bangkok: Ministry of Education.
- Murata, A. (2011). Introduction: Conceptual overview of lesson study. *ZDM Mathematics Education*, 43(6–7), 375–379.
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Educational Change*, 7(4), 221–258.
- UNESCO. (2018). *UNESCO ICT competency framework for teachers*. UNESCO.
- Voogt, J., Fisser, P., Pareja Roblin, N., Tondeur, J., & van Braak, J. (2013). Technological pedagogical content knowledge – a review of the literature. *Journal of Computer Assisted Learning*, 29(2), 109–121.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.